

בגיל ובריקוד

רותי זוארץ • צילום: רמי זרנגר

כמו רוב יצירות המחול המודרני-פמיניסטי, גם GO, המופע החדש של **גלית ליס**, חוקר את הקשר שבין תנועה, נשיות, גוף ונפש. ההבדל היחיד הוא שהכוכבות שלו הן 18 נשים רגילות לגמרי, לא רקדניות, בנות 60 עד 82. ראיון עם כוריאוגרפית ממש לא רגילה לגמרי

יש משהו מעודד, מרגיע, בתפישה שעומדת בבסיס יצירת המחול החדשה של היוצרת והכוריאוגרפית גלית ליס - GO (הבכורה העולמית נערכה בסוף דצמבר 2017 במרכז סוזן דלל בתל-אביב). "לכל אישה יש פורטרט תנועתי משלה, שמבטא את מהותה", אומרת ליס, "ובגיל מבוגר המהות הזאת באה לידי ביטוי במלוא תפארתה".

היצירה החדשה, שבה משתתפות 18 נשים בנות 60 עד 82, מציינת עשור לפעילותה של ליס ולעבודתה בתנועה עם הגוף הבוגר. ליס היא יוצרת עצמאית וחברה בעמותת הכוריאוגרפים. היא יוזמת סדנאות של תנועה ואמנות הבמה לנשים בגיל הבוגר וחוקרת באמצעותן את הוויית ההתבגרות והזקנה. כחלק מהאג'נדה האמנותית והחברתית שלה, היא בוחרת ליצור עם נשים מבוגרות שאינן רקדניות, פועלת ליצירת מרחב אמנותי לנשים בגיל הזה ועושה לילות כימים על מנת לעודד קיום של חברה שמאפשרת התפתחות ומימוש עצמי גם בגוף בוגר.

היא החלה את דרכה כיוצרת בשנת 2008 אחרי שנים שבהן עסקה בניהול ובהוראת מחול. בשנת 2009 היא הקימה את סדנאות "גילה בתנועה" ואמנות הבמה לנשים בגיל הבוגר, שבהן היא מרצה ומעבירה מפגשי אמן שעוסקים בתהליכי יצירה ובחיבור שבין האמנות לחברת.

בעשור האחרון, כאמור, היא מתמקדת בהוויית ההתבגרות והזקנה דרך הגוף והתנועה, ומפתחת

אמילי עמרוסי
עיתונאית וסופרת

למה תתחפשי?

לקריין של
דיווחי תנועה
תחושה מלאכותית
של שליטה במציאות.

"אנחנו כאן על זמן שאול והחיים הם מה שנעשה מהם". גלית ליס

מתודולוגיה לעבודה עם הגוף המבוגר. "התחלתי ליצור בגיל מבוגר יחסית - אולי בגלל שעדיין לא הייתי מספיק אמיצה כדי להגיד את מה שיש לי לומר", היא אומרת, "התפנית והאומץ הגיעו מתוך החיים עצמם. זה קרה ברגע שהבנתי שאנחנו כאן על זמן שאול והחיים הם מה שנעשה מהם".

היה לזה גם טריגר ממשי בחייה הפרטיים: לפני כעשור אחיה הצעיר נפטר ממחלת הסרטן כשהוא בן 30 בלבד. "שבועיים לפני שהוא איבד את הכרתו יצאנו לטייל ביער", היא נזכרת, "הגוף שלו כבר היה חלש, לא היה לו שיווי משקל והייתי צריכה לתמוך בו. ואז, בעודנו צועדים, הוא אמר לי משפט ששינה את כל ההסתכלות שלי על החיים: 'אני יודע שכולם סביבי דואגים,

חלק מהמופע Go), ואליה היא צירפה עוד ארבע נשים בנות 70-80, בלי כל רקע בריקוד, ויצאה לדרך עם יצירתה הראשונה "גילה". "מצאתי שיש לתנועה של הגוף הזה אסתטיקה פיזיולוגית בעלת ייצוג אישי, חברתי ופוליטי שמעניין אותי לגעת בהם", היא אומרת, "הרגשתי שכשאני עובדת עם גוף מבוגר אני נוגעת במקום עדין ששואל כל הזמן 'האם זה אפשרי?'. השאלה הזאת מלווה אותי בעבודה הזאת מדי יום. פשוט התאהבתי בעבודה עם הגוף הבוגר, באסתטיקה, בכנות, בראשוניות של המפגש בין גוף מזדקן לתנועה".

איך באמת מתאימים תנועות לגוף כזה, שיש לו מגבלות מובנות מאליהן? "נקודת המוצא שלי לעבודה עם הגוף המבוגר היא של כוריאוגרפית ושל

חוקרת שפה תנועתית. כשגוף מתנועע הוא מעביר אינפורמציה בהירה ומזוככת ברמה הפיזית-תנועתית - ולשם אני מנסה לכוון אותו. כלומר, להביא אותו למצב של נוכחות, שנוצר בעקבות מודעות לקשר בין המוח לגוף. משנה לשנה אני לומדת עוד ועוד - דבר שמאפשר לי למנף מגבלה פיזית אובייקטיבית של הגוף לפיתוח השפה התנועתית. אני מנסה, קודם כל, להבין מה יש בגוף הזה, המבוגר, שיעביר יותר טוב מכל גוף אחר את מה שאני רוצה לומר".

יש לה תואר MA מהאקדמיה למוזיקה ומחול ע"ש רובין (בשיתוף האוניברסיטה העברית) והיא גם בוגרת התוכנית "אמנים לשינוי חברתי" של בית הספר מוסררה לצילום, מדיה ומוזיקה חדשה ע"ש נגר. בעבר היא רקדה ביצירה "שביר" של הכוריאוגרפית נעה דר וניהלה את תחום המחול במתא"ן (מפעל תרבות ואמנות לנוער) ואת בתי הספר למחול במרכז למחול ביכורי העתים ובמתנ"ס בית דני בשכונת התקווה.

הניגוד המובנה הזה שבין ליס אשת האדמיניסטרציה לליס הרוחנית הוא הבסיס ליצירתה הנוכחית, Go. "ניסיתי להתמודד עם שאלות כמו 'איך אנו מתנהלים בחיינו? האם אנחנו עושים את זה לפי התפיסות החברתיות המקובלות או לפי הרצונות והתשוקות האמיתיים שלנו?'. הייתי רוצה שכל אחד ישאל את עצמו, מהמקום הכי כן, האם הוא חי בגוף ממושטר, על פי התפיסות החברתיות ולפי מה שמצופה מהגוף שלו להיות? האם הוא מאפשר לעצמו לעשות את מה שתשוקתו אומרת לו?

"במופע החדש נוכחתי לדעת שהרבה מאוד נשים כולאות בגופן את התשוקה לרקוד עוד מילדותן. רובן רקדו בילדותן, ובנעורן נדרשו על ידי הוריהן להפסיק בשל התפיסות החברתיות שהיו מקובלות אז. בזמנו, להיות רקדנית היה נחשב למקצוע מופקר. עבורי, הנשים האלה הן גיבורות. הן חזרו לרקוד בגילן הבוגר בניגוד גמור לתפיסה הרווחת, שמקדשת את הגוף הצעיר".

החיים בגוף מודר

בנוסף לעניין שלה בתנועה של נשים מבוגרות, ליס חוקרת גם את הקשר בין תנועה למסגרות, בעיקר צבאיות.

"אני מאמינה ששינוי מתחיל מהפרט". מימין: מתוך סדנת "גילה" בתנועה, למטה: מתוך מודעת המופע Go

צילום: אלי כסי

"כשאני עובדת עם גוף מבוגר אני נוגעת במקום עדין ששואל כל הזמן 'האם זה אפשרי?' - והשאלה הזאת מלווה אותי בעבודה הזאת מדי יום. התאהבתי בעבודה עם הגוף הבוגר, באסתטיקה, בכנות, בראשוניות של המפגש בין גוף מזדקן לתנועה"

אבל זו אחת התקופות המאושרות בחיי. "באותו זמן התחלתי לשאול את עצמי הרבה שאלות קיומיות, ולאחר מותו נכנסתי לסטודיו במטרה לעסוק בשאלות האלה דרך העיסוק במעגל החיים. עבדתי עם שלוש נשים בנות 20, 40 ו-70. הצעירות, שתיהן רקדניות נפלאות, יוצאות להקת בת שבע, והמבוגרת ללא כל הכשרה מקצועית במחול. תוך כדי החזרות התאהבתי בגוף המבוגר שהפתיע וריגש אותי. הרגשתי שדרכו אני יכולה לגעת בשאלת החיים ומשמעותם".

החיים בגוף ממושטר

בהמשך ליס נפרדה מהרקדניות המקצועיות ונשארה עם תלמה דים, אז בת 70 (היום, כשהיא כבר בת 82, היא

"כשגוף מתנועע הוא מעביר אינפורמציה בהירה ומזוככת ברמה הפיזית-תנועתית - ולשם אני מנסה לכוון אותו. כלומר, להביא אותו למצב של נוכחות, שנוצר בעקבות מודעות לקשר בין המוח לגוף"

"ברור. הרעיון הוא לפתוח מרחב מאפשר לנשים שרוצות לרקוד ולא מעזות. פתאום הן רואות על הבמה נשים כמותן שרוקדות - וזה כמו ניצוץ שמאיר את הכמיהה שלהן לרקוד".
 ה"ניצוץ" הזה, בכלל, עושה דברים גדולים. הרבה מעבר להעצמה נשית. לים טוענת שגלום בו גם פוטנציאל של שינוי התניות חברתיות. "אני מאמינה ששינוי מתחיל מהפרט, ושברגע שנהיה קשובים לתשוקות שלנו וניתן להן מקום, נדע להכיל את התשוקות של האחר, גם אם יהיו שונות משלנו. אולי אני נאיבית, אבל אני אוהבת אנשים ואני מאמינה בהם, בנו. אני רוצה להיות בחברה שנותנת לכל אחד ואחת את המרחב להיות את חייו באושר, ללא הברדל דת, גזע, מין או גיל". ■

איזה גוף אנחנו מאדירים ואיזה גוף אנחנו מדירים? "היא אומרת, "מה קורה לגוף שאנחנו מאדירים כשהוא כבר לא פונקציונלי עבור המנגנון? מה זה אומר עלינו - כחברה, כהורים, ככני זוג? אילו השפעות יש לזה במישור האישי והחברתי של החיים שלנו בארץ? אני רוצה להציע אפשרות נוספת למה שנחשב תנועה או ריקוד דרך התבוננות בגוף מבוגר שהוא לא רקדני. בכונה בחרתי למקם את המופע במקום שהכי מקדש את הווירטואוזיות של הגוף הצעיר הרוקד - על במת סוון דלל".
 יש בזה, אני מניחה, מסר לנשים מבוגרות אחרות.

"מצאתי את עצמי מתעניינת בהתנהלות היומית של טייסת קרב, ברגעי כוננות לקראת ביצוע משימות ובטקסים צבאיים. אלה מסגרות בעלות חוקים ומבנים ברורים שמכתיבים לגוף את זהותו, מיקומו והתנהלותו במרחב. ניסיתי להפגיש במסגרת הזאת שני גופים שכביכול שונים זה מזה בתכלית: הגוף המבוגר הנשי והגוף הגברי הלוחם של טייס הקרב".
 ב-Go נעים זה לצד זה טייס קרב, בלרינה וגוף נשי מבוגר. מתוך יחסים שנבנים ונפרמים בין הדימויים לגוף הפיזי עולות שאלות על נוכחות, על רצון חופשי, על כפייה ועל השתלטות. "אני בעצם שואלת, בדרך של מחול,

"הרעיון הוא לפתוח מרחב מאפשר לנשים שרוצות לרקוד ולא מעזות". מימין: גלית לים, למעלה: מתוך GO

